

עין משפט ונר מצוה

ב א מ״י פ״ה מהלכות ק״פ הלכה ד:
בא ג מ״י פ״א מהל' ק״פ הלכה יח סתם עשן רפנ:
בב ג מ״י פ״ב מהל' מילה הלכה ז סתם עשן כח טו״ע א״ח ס״י שלג ספ״י ו טו״ש ע״ד ס״י רסו ספ״י ב:
בג ד מ״י פ״י מהל' ק״פ הלכה יג:
בד ה ו שס הלכה יג:

רבינו חננאל

וכל שהיחיד נדחה לפסח שני צבור עושה (בטומאת) שנאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש כו' איש אם הוא טמא נדחה לפסח שני ואין צבור אם טמאין נדחין לפסח שני אלא עושין הראשון בטומאה. ומילתא דאיתא בצבור איתיה ביחיד ודליתיה בצבור ליתיה נמי ביחיד. ערלות דאיתיה בצבור דאלי כללו ערלים אינן אמרינן להו קומו מהולו נפשיכו ועבידו פסח, יחיד נמי אמרינן ליה קום מהול ועביד נמי פסח ואי לא עביד ענוש כרת. וטמאה דליתא בצבור דאי צבור טמאין אינן לא אמרינן קומו מדו עלייכו וטבולו ועבידו פסח אלא עבדי בטומאה, יחיד נמי לא אמרי' ליה קום טבול ולא מדינ' עליה, כי לא טביל ולא עביד לא מייחב כרת. איני דכל מילתא דליתא בצבור ליתא ביחיד והרי פסח שני דאין בצבור פסח שני ואיתיה ביחיד. ופריק רבא מאי טמא עביד יחיד פסח שני משום דעביד צבור בראשון ולא עבד בהדיווחו, (ז צבור נמי איכא למימר הכי. מייחבי יכול לא יהא ענוש כרת אם לא עשה פסח אלא טהור ומי שלא היה בדרך רחוקה דמפרש בהו קרא בהריא, עיל וטמא שרץ ושאר טמאין מנין ת"ל והאיש, מזהרה אבא קרא במכתב והטהור שלא היה בדרך רחוקה וחדל לעשות הפסח ונכרתה וכתב והאיש ש"ם אפילו טמאים דאפשר להו לתקוני נפשיהו ולא מחתקי ועביד ענושין כרת. ודייקין מדקא מפרש וקתני וטמא שרץ ענוש כרת שמעינן מינה דסבר אין שוחטין עליו. ומדברי ליה לטמא שרץ מוהאיש. לית ליה להאי תנא דכיון דיכול למכילה פסח באורא האידנא בשעת שחיטה טהור קרינן ביה, דאי הכי למה ליה לאהדורי ולרבויה מוהאיש לימא הכי טהור הוא אלא אע"ג דלא חוי אע"ג איכא עליה חיובא דאידנא בציצור דהא אמרת לית ליה למימר להו טבולי עבידו פסח ואפי' הכי איתא ביחיד. והדר פריך רבא הכי, לעולם קסבר ר' אליעזר שוחטין וזורקין על טמא שרץ שחל שביעי שלו להיות בערב פסח ואמאי אין מדין עליו בשבת דסבר הואה למה

אביילת פסחים לא מעכבא. פ"י צבי האי גוונא שיש צידו לתקן עגמו ואינו מתקן לא מעכבא אבל בטומא גמור מעכבא דהוי דומיא דחולה חזקן ולא כפירוש הקונטרס דפ"י דהא דמתבי איש לפי אכלו היינו למנזה דהא לעיל (דף סא.) אוקימנא ליה לעכב ומסיק צבידל זולין (דף עח:) מאיש לפי אכלו דבעי' גברא דחוי לאכילה: **האי** מיהוא חוי ותקוני הוא דלא איתקן. הקשה ריב"א א"כ אמאי אמר ר"א לעיל ערל שלא מל ענוש כרת הא מייחזא חוי אלא דלא איתקן וי"ל דשאני התם דמחוסר מעשה בגופו ומסצינן ליה שלא לאוכליו: **הלכה בר"ע**. הא דלא פריך הלכתא למשיחא מפורש (צפ' ד' ניתות ^י סנהדרין) (דף נא:): **וצריכא דאי אשמעינן כו'.** אדרג יהודה עמיד זריכותא אמאי אינטריך למיפסק בתרווייהו כר"ע דאי אדר' עקיבא הוה ליה לאכזריי הלא דפרק שמי הלחם (נמנמות דף יז.) גבי חזיתי כהן גדול דמסיק התם כלל א"ר עקיבא כו' **ז**: **אבל מ"ה שנברתו ע"ה י"ג בריתות אימא גדיהי.** תימה מה מועיל מה שנכרתו עליה י"ג בריתות הא איכא קרא בפאי נפשיה למכשירין כדפי' לעיל^א וגרלא לרשב"א לפרש דאי לאו דפסק רב יהודה כר"ע גבי מילה ה"א דקצינא ליה בכל מקום כו' אליעזר וגבי פסח דפסק כר"ע היינו להחמיר מדרבנן שלא יכו מכשירין דוחין שבת אבל גבי מילה דנכרתו עליה י"ג בריתות לא:

לאו

מיהוא חוי תקוני הוא דלא מתקן: כלל אמר ר"ע וכו'.^ב אמר רב יהודה אמר רב יהלכה בר"ע ותנן נמי גבי מילה כי האי גוונא ^בכלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת מילה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב יהלכה בר"ע וצריכא דאי אשמעינן גבי פסח התם ^ג(דהוא מכשירי) מצוה לא דחו שבת משום דלא נכרתו עליה שלש עשרה בריתות אבל מילה דנכרתו עליה שלש עשרה בריתות אימא לידחי ואי אשמעינן מילה התם הוא דמכשירי מצוה לא דחו שבת דליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא לידחי צריכא: **מתנ'י** 'דיאמתי מביא חגיגה עמו בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט^ד ובזמן שהוא בא בשבת במרובה ובטומאה אין מביאין עמו חגיגה חגיגה היתה באה מן הצאן מן הבקר מן הכבשים ומן העזים מן הזכרים ומן הנקבות והנאכלת לשני ימים ולילה אחד: **גמ'** מאי תנא דקתני חגיגה תנא ^ההרכבתו והבאתו דלא דחי שבת וקתני נמי חגיגה דלא דחיא שבת והכי קאמר אימתי מביאין עמו חגיגה בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט א"ר אשי שמע מינה ^ויחגיגת ארבעה עשר לאו

פסחו על ידי שליח לשולחו בעורה דכי פטר קרא מכרת הנך דלא יכלו לעשות פסח פטר אלא ודאי אין שוחטין וזורקין עליו סצירא ליה ואפילו הכי מייחבי ליה כרת משום דיכול לטבול וליתקן משהגיע זמן שחיטה ואף על גב דליצור כי האי גוונא לא אמרינן להו זילו טבולו דכיון דיחיד נדחה ליצור עבדי בטומאה: **אלא אמר רבא**. אי הוה סצירא ליה אין שוחטין דמעכבא ליה הואתו משחיטת פסחו ודאי דחיא שבת לר' אליעזר אע"ג דליתא ציצור אלא קסבר שוחטין וזורקין הלכך הזאה למאי אמיא לאכילה דהא לא מיעכבא לה לשחיטה ולזריקה: **אכילה פסחים לא מיערבא**. והא דמתבי (שמות יב) איש לפי אכלו למנזה: **אס כן**. דטמא מת שחל שביעי שלו בערב הפסח בשבת שוחטין וזורקין עליו ואע"פ שאין סופו להזות היום: **נמאל פסח זה נשחט שלא לאוכליו**. ותנן צאיך פירקא (לעיל דף סא.) שחטו שלא לאוכליו פסול: **ח** כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מערב שבת. כגון הבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יצלתו: **וסנן נמי גבי מילה ואריכה**. לרב לאשמעינן הלכה כרבי עקיבא בתרווייהו: מילה שלג עשרה בריתות נאמרו זה בצוהת פרשה שנאמרה לאברהם (בראשית יז): **דליכא כרת**. לכו דיום אס ימול למחר: **מתנ'י** 'אימתי מציאין עמו חגיגה. בגמרמ צעי מאי תנא לעיל דקתני חגיגה: **עמו**. עס הפסח בצרעיה עשר ציטן כדיליף בגמרמ: **בזמן שזא בחול וצטהרה**. דאף על גב דפסח דחי שבת וטומאה חגיגה לא דחיא **ט** שבת^ז. **וצמועט**. שהיה הפסח מועט לאכילת בני החצורה ואוכלין החגיגה תחלה כדי שיהא פסח גמר שביעתו ותישחז להן אכילה: **במרובה**. שהיתה חצורה מועטת ודי להס פסח לדדו: **מן הלאן ומן הצקר כו'.** מה שאין כן צפסח שאינו בא מן הצקר ולא מן הנקבות: **גמ'** **תנא הרבננו כו' וקאמר נמי צהך סיפא אימתי מציאין כו'.** ואשמעינן דחגיגה נמי לא דחיא שבת אפילו שחיטה דילה:

על

שבת. ובתרויהו אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא. וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה (ומכ' **מתנ'י** 'אימתי מביאין עמו חגיגה. אקשינן מאן תנא דקתני אימתי. ופרקינן אידי דתנא הללו דאין דוחין שחבת בעי למיתני נמי חגיגה דלא דחי שבת כוותיהו וכיון דבעי למיתני חגיגה מתחיל וחגי אימתי. כיון דתנן דחגיגת י"ד לא דחי לא שבת ולא טומאה ש"מ דלאו חובה מדאורייתא היא. לפיכך אינה דוחה לא שבת ולא טומאה.

אלו דברים פרק ששי פסחים

וכל שציחיד נדחה כו'. והכי פירושא היינו טעמא דר' אליעזר (א) לא רמיא חיובא דפסח אטמא מת שביעי שלו הואיל ולא חוי ואערל רמיא חיובא ואע"ג דלא חוי ומשום דלא דמיא מנזה הזאה למנזה מילה דמנזה הזאה כדי לעשות פסח לא רמיא אציצור שהרי מותרין לעשות בטומאה אע"פ שיכולין ליטער דקסבר רבי אליעזר אין שוחטין וזורקין על יחיד טמא שרץ שלא טבול ואף על פי שראוי לערב וכן על טמא מת שחל שביעי שלו להיות בערב הפסח שראוי נמי לערב וטמא שרץ נקט משום דפלוגתא גביה הוא צפ' האשה (לקמן ז:) וכיון דקא סבר אין שוחטין וזורקין על היחיד אלא נדחה לשני על כרחיך ציצור עושין בטומאה אס יצלו דכל שציחיד נדחה ליצור עושין בטומאה דכתיב' איש איש נדחה ואין ציצור נדחין אלאמא לא רמיא מנזה הזאה דפסח אציצור ומילתא דליתיה ציצור ליתיה ציחיד דמנזות פסח יחד לכל ישראל נאמרה אבל ערילות דלא נדחה אכל ציצור ולא הותרו לעשות פסח ערלים ואילו כולהו ציצור ערלים אמרי' להו קומו מהולו יחיד נמי אמרינן ליה בחול קום מהול והזאה דליצור (י) לא אמרי' להו קומו אזו: **יחיד נמי**. לא רמיא חובה עליה להזות וכיון דלא רמיא עליה לא ניתנה שבת לדחות אכלה. אבל אי הוה סצירא ליה כמאן דלמחר שוחטין וזורקין על טמא שרץ כיון דלא קרינא ציה איש נדחה לא הוה קרינא נמי אין ציצור נדחין למשיטניהו לעשות בטומאה אלא אמרינן להו קומו אזו ומדדמי' הזאה אציצור הוה רמיא נמי איחיד כדי להטירו צאכילה ודחיא שבת: **אמר ינב**. התם האי דאימיה ציחיד משום דעבד ציצור בראשון הוא ואי לא עבד ציצור בראשון כגון רוב ציצור זצין דלא הותרה טומאת יציה ציצור ומיעוטן טמאי ממיה אין עושין לא את הראשון ולא את השני: **ערל וטמא שרץ ושאר**. הדומין לו כגון כל טמאי טומאת ערב שראויין ליתקן וכגון טמא מת שחל שביעי שלו בערב הפסח: **מדקא מיהדר אטמא שרץ**. לאיתויי מקרא יתיירא שמע מינה סצירא ליה להאי תנא אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ דאי סצירא ליה שוחטין וזורקין עליו למה לי לאהדורי עליה מקרא יתיירא לחיוביה ממילא הוא עומד בכרת שהרי הוא כטהור גמור שראוי לעשות

ליה ואפילו הכי מייחבי ליה כרת משום דיכול לטבול וליתקן משהגיע זמן שחיטה ואף על גב דליצור כי האי גוונא לא אמרינן להו זילו טבולו דכיון דיחיד נדחה ליצור עבדי בטומאה: **אלא אמר רבא**. אי הוה סצירא ליה אין שוחטין דמעכבא ליה הואתו משחיטת פסחו ודאי דחיא שבת לר' אליעזר אע"ג דליתא ציצור אלא קסבר שוחטין וזורקין הלכך הזאה למאי אמיא לאכילה דהא לא מיעכבא לה לשחיטה ולזריקה: **אכילה פסחים לא מיערבא**. והא דמתבי (שמות יב) איש לפי אכלו למנזה: **אס כן**. דטמא מת שחל שביעי שלו בערב הפסח בשבת שוחטין וזורקין עליו ואע"פ שאין סופו להזות היום: **נמאל פסח זה נשחט שלא לאוכליו**. ותנן צאיך פירקא (לעיל דף סא.) שחטו שלא לאוכליו פסול: **ח** כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מערב שבת. כגון הבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יצלתו: **וסנן נמי גבי מילה ואריכה**. לרב לאשמעינן הלכה כרבי עקיבא בתרווייהו: מילה שלג עשרה בריתות נאמרו זה בצוהת פרשה שנאמרה לאברהם (בראשית יז): **דליכא כרת**. לכו דיום אס ימול למחר: **מתנ'י** 'אימתי מציאין עמו חגיגה. בגמרמ צעי מאי תנא לעיל דקתני חגיגה: **עמו**. עס הפסח בצרעיה עשר ציטן כדיליף בגמרמ: **בזמן שזא בחול וצטהרה**. דאף על גב דפסח דחי שבת וטומאה חגיגה לא דחיא **ט** שבת^ז. **וצמועט**. שהיה הפסח מועט לאכילת בני החצורה ואוכלין החגיגה תחלה כדי שיהא פסח גמר שביעתו ותישחז להן אכילה: **במרובה**. שהיתה חצורה מועטת ודי להס פסח לדדו: **מן הלאן ומן הצקר כו'.** מה שאין כן צפסח שאינו בא מן הצקר ולא מן הנקבות: **גמ'** **תנא הרבננו כו' וקאמר נמי צהך סיפא אימתי מציאין כו'.** ואשמעינן דחגיגה נמי לא דחיא שבת אפילו שחיטה דילה:

על

שבת. ובתרויהו אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא. וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה (ומכ' **מתנ'י** 'אימתי מביאין עמו חגיגה. אקשינן מאן תנא דקתני אימתי. ופרקינן אידי דתנא הללו דאין דוחין שחבת בעי למיתני נמי חגיגה דלא דחי שבת כוותיהו וכיון דבעי למיתני חגיגה מתחיל וחגי אימתי. כיון דתנן דחגיגת י"ד לא דחי לא שבת ולא טומאה ש"מ דלאו חובה מדאורייתא היא. לפיכך אינה דוחה לא שבת ולא טומאה.

מסורת הש"ס

א) [לקמן עמ': ז] (ב) שבת דף קלג, (ג) מנחות עב. יז: יצמות דף יד. [שבת קלג,] (ד) [הוא דמכשירי כלי'ן,] (ה) [לעיל סה:], (ו) [סגיגה ת,] (ז) [ומדבר ט,] (ח) [שיך למשנה דלעיל דף סו,] (ט) [ע' מ"ט ד"ה בחול,] (י) בס"א נוסף: [ומנחה,] (יא) [נועי' מ"ט מוס' שבת קלג, ד"ה ומנן נמי יסוב על קושא זו ויכ' בנחמס דף מה, ד"ה הלכתא וע"ע מוס' יומא י, ד"ה הלכה,] (יב) [ואמילתא דר"ע לא ציני דריכותא לשמעיהי בכל דוכמי מאי דדמי שבת כן כתבו מוס' במנחות שס ד"ה כלל וע"ע מוס' סנהדרין לו: ד"ה מנינא,]

תורה אור השלם

1. והאיש אשר הוא טהור ויבדק לא יהיה חזקל לעשות הפסח ויברכהו תפיש יהוה מעמיה כי קרבו ין לא הקריב במעדרו חטאו וישא קאיש יהוה:

במדבר ט יג

הגהות הב"ח

א) גבי לא מהיל ועבד פסחא ענוש כרת:
ב) שם אע"ג דלא חזיא רמיא חובא עליה:
ג) רש"י ז"ל וכל שציחיד וכו' דלא רמיא וכו':
ד) בא"ד והזאה לדבור דלא:

גליון הש"ס

מתנ'י' ובזמן שהיו בא בשבת. עין ע"ז דף ג' ע"א מוס' ד"ה יבל כללד:

מוסף רש"י

אביילת פסחים לא מעכבא. כפנה דביענד (לקטו עח). וצריכא. למימר בתרווייהו הלכה כר"ע דמכשירין לא דמו (שבת קלג). דליכא כרת. מילה זממה לזכא כרת, דקטן לאו כר עושין הוא (ואזה לא מחייב עליה כרת (שם).

מוסף תוספות

א. דר' אליעזר מצריך תרי קראי חד למילה וחד למכשירין וכו' אבל אי נפיק לן תרווייהו מחד קרא איש' דכיון דנכרתו עליה י"ג בריתות אית לן למימר דכי שרי רחמנא מילה עצמה שרי נמי מכשיריה. מוס' שאנן.

רבינו חננאל (המשך)

העריבם שחיטת פסח דוחה השבת. וכן אמר ר' עקיבא לענין (מעילה) [מילות] הואיל ואי אפשר למולו בערב שבת דכתיב וביום השמיני מילה דוחה

^[1] (ב) כה"ה אכל כהאם דאי כולה ציטור עמאין לא מדעו עלייהו מן איכא למימר הכי

